

De nieuwe financieringssystematiek

VNG Overijssel

Platform Financieel Domein

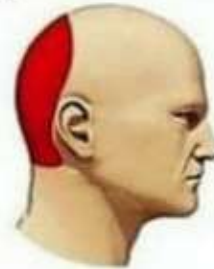
2 februari 2023 – David Rietveld

Types of Headaches

Migraine

Hypertension

Stress

**Nieuwe
financieringsystematiek**

Context

- 21 februari: Bestuurlijk Overleg financiële verhoudingen
→ *Rijk geeft duidelijkheid over hoe verder*
- 9 maart: commissie Financiën / 16 maart VNG-bestuur
→ *Standpuntbepaling VNG*
- 22 april (?): kabinet publiceert Voorjaarsnota
- Mei (?): Meicirculaire
- 14 juni: ALV VNG

Twée dingen!

- *Verruiming belastinggebied*
- *Normering*

Verruiming belastinggebied: even tot hier

- Vóór 1931: gemeenten zelf verantwoordelijk voor inkomsten. Leidde tot grote ongelijkheid: arme steden, rijke dorpen.
- 1931: centrale inning belastingen, daarna (met verevening) verdelen via gemeentefonds.
- Rond 1970 invoering OZB: beperkte verruiming lokaal belastinggebied.
- Zeker sinds 1992 discussie over verruiming belastinggebied decentrale overheden, maar de facto alleen inkrimping (OZB-gebruikers, precario kabels).
- 2015: commissie Rinnooy Kan (i.o.v. VNG): voortaan €4 mld extra ophalen door gemeenten zelf onder gelijktijdige verlaging van lasten op arbeid. CPB: kan lastenneutraal. Rutte 3 durft het niet aan vanwege uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst.
- 2020: interbestuurlijke werkgroep ihkv 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' brengt opties in kaart.

Meer gemeentebelastingen?

Waarom wel?

- Band tussen bepalen en betalen
- Meer sturingsmogelijkheden
- Opvang verdeelongelijkheden
- Stabiele inkomsten

Waarom niet?

- Te veel verschil tussen gemeenten
- Weerstand bij burgers/bedrijven
- Armoedeval / inkomenseffecten
- Uitvoeringslasten
- In de praktijk blijft rijk toch sturen

VNG: randvoorwaarden uitbreiding belastinggebied

1. De financiële verhoudingen op orde
2. Groter belastinggebied is geen doel op zich
3. Geen verhoging van de totale lastendruk
4. Inkomensneutraal
5. Geen limitering / gemeenten beslissen zelf
6. Substantiële uitbreiding
7. Uitvoerbaar
8. Verevening belastingcapaciteit om (te) grote verschillen tussen gemeenten te voorkomen

Huidige belastingen

- OZB
- Afvalstoffenheffing, rioolheffing
- Toeristenbelasting
- Parkeerbelasting
- Rechten (leges)
- Overig (baatbelasting, forensenbelasting, precario, BIZ, honden)

‘Nieuwe’ belastingen

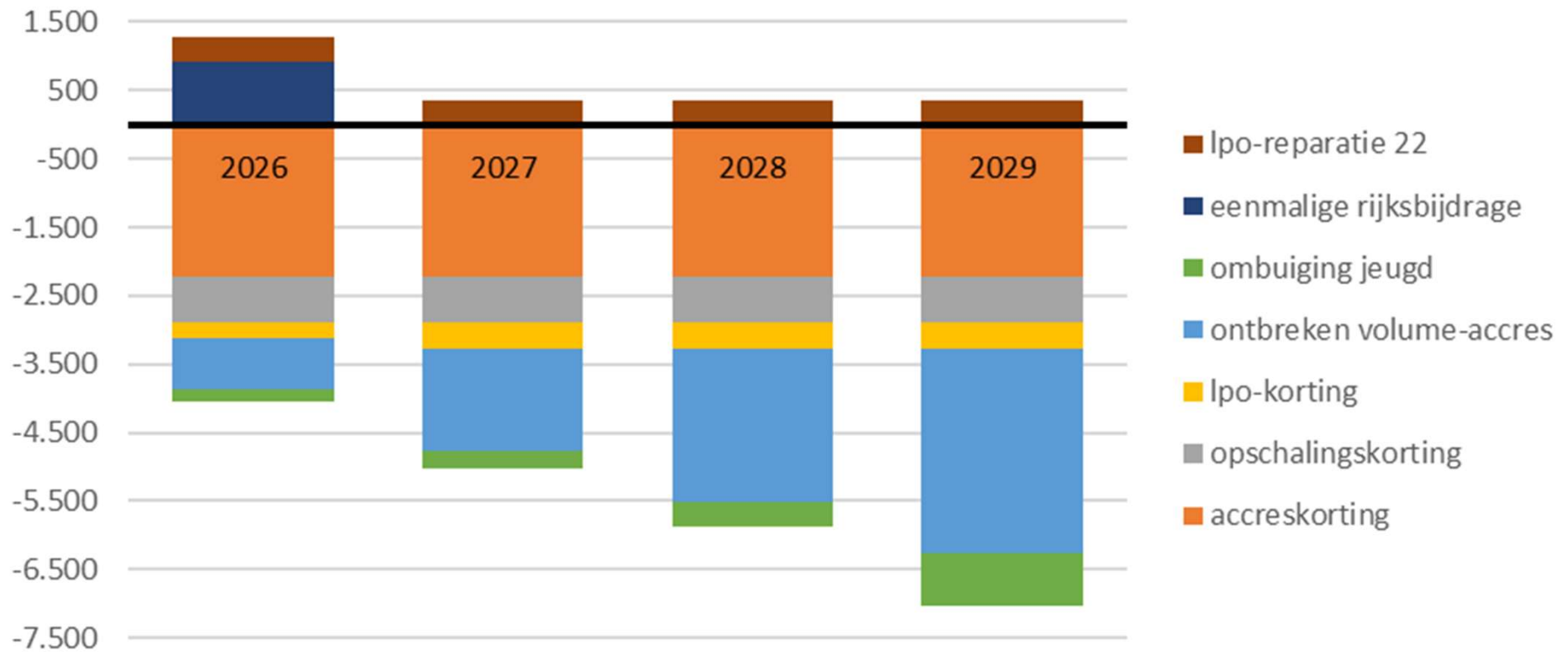
- Herinvoeren OZB-gebruikersdeel
 - Invoeren ingezetenenheffing
 - Bestaande vrijstellingen afschaffen
 - Bestaande instrumenten moderniseren
 - Invoeren gebiedsontwikkelingsheffing
 - Experimenteren: heffingen gerelateerd aan b.v. duurzaamheid
-
- A solid blue horizontal bar with a rounded right end, located at the bottom left of the slide.

**Maar is de verruiming
nu wel het
belangrijkste?**

Ombuigingen op het gemeentefonds vanaf 2026 (x € 1 mln)

Normeringssystematiek: even tot hier

- Vóór 1995: voeding door % opbrengst rijksbelastingen
- Vanaf 1995: koppeling aan rijksuitgaven (trap op, trap af)
- 2017: van smalle naar brede koppeling
- Discussie over onvoorspelbaarheid / stabiliteit
- 2020: (reguliere) evaluatie normeringssystematiek: brede koppeling werkt goed, verder stabiliseren door afspraak aan het begin van kabinetsperiode
- 2021 VNG: handhaven trap op, trap af met brede koppeling heeft de voorkeur. Vastzetten is een mogelijkheid.
- 2022: afspraak tot vastzetten volume-accres.

Normeringssystematiek: hoe nu verder?

- Waarom zouden we afstappen van brede koppeling + bevroren?
- Differentiëren naar autonome en medebewindstaken?
- Differentiëren naar loon/prijs en volume?
- Blijven koppelen aan Rijksbegroting? Of aan andere macro-economische indicatoren?
- Wettelijk vastleggen?

Standpunten VNG

- Verruiming: ja, mits/nee, tenzij voldaan aan voorwaarden
 - Normering: voorkeur voor huidige systematiek + bevrozing, huidige afspraken doortrekken zolang er geen alternatief is
 - En overigens zijn we van mening dat de opschalingskorting moet worden geschrapt
-
- A solid blue horizontal bar with a rounded right end, located at the bottom left of the slide.

Vraag niet wat de VNG voor jou kan doen,
Vraag wat jij kunt doen voor de VNG!

Wat helpt?

In aanloop naar Bofv / Voorjaarsnota

- Partijnetwerken benutten!
- Concrete voorbeelden: wat betekent het ravijn?
- Nadenken over escalatie-opties: tekortbegroting opstellen?

In aanloop naar VNG-besluitvorming

- Jullie zijn de VNG!
- Pas op voor een verdeeld huis

Misschien wel het allerbelangrijkste:

- Nu focus op herstel normering en schrappen opschalingskorting!

Reservesheets

Orderingsprincipes financiële verhoudingen

Aanbevelingen Lazeroms (juni 2022)	Concrete acties (volgens BZK)
1. Benoem de gevolgen van het vastgeklikte (volume-)accres vanaf 2026.	Dit is in de Contourennota gedaan.
2a. Leg zo snel mogelijk gezamenlijk vast, welke financiële ruimte er voor medeoverheden in 2026 en verder wordt voorzien.	Deze stap is onderdeel van de uitwerking van de nieuwe financieringssysteem.
2b. Maak op basis van de voorziene financiële ruimte een afspraak over 2026 en betrek dit ook bij de uitwerking van de nieuwe financieringssysteem met het oog op de jaren na 2026.	Het kabinet stelde in aanloop naar de nieuwe financieringssysteem in 2026 eenmalig €1,1 mld. extra beschikbaar voor gemeenten en provincies.
3. Bouw verder op eerdere adviezen over verruiming van het belastinggebied, trek gezamenlijk op en maak heldere afspraken over uitwerking en implementatie.	Deze stappen zijn onderdeel van de uitwerking van de nieuwe financieringssysteem.
4. Gegeven de ambitieuze planning, bereid je voor op de mogelijkheid dat verruiming van het belastinggebied vertraagt/niet slaagt.	
5. Kijk wat nu al gedaan kan worden in de financiering van gezamenlijk maatschappelijke opgaven, zodat vertrouwen ontstaat om een start te maken.	
6. Schenk aandacht aan bestaande uitgangspunten en uitvoeringspraktijk voor het vormgeven van een nieuwe financieringssysteem	
7. Stel een gezamenlijke agenda op voor de lange(re) termijn	

Waar gaat de nieuwe systematiek over?

Niet over:

- De *verdeling* van de algemene uitkering
- Decentralisatie- en specifieke uitkeringen
- (Monitoring en verantwoording?)
- (Opschalingskorting?)

Wel over:

- De normering (nu: trap-op, trap-af)
- Eigen belastinggebied gemeenten (en provincies)
- Autonomie (en medebewind)
- Stabiliteit
- (Monitoring en verantwoording?)
- (Opschalingskorting?)

De aspiratieniveaus

1. Vermindering van ongelijkheden in lokale en regionale belastingcapaciteiten
2. Vermindering van ongelijkheden in lokale en regionale voorzieningencapaciteit
- 3. Volledige egalisatie van de voorzieningscapaciteit**
4. *Volledige egalisatie van het voorzieningenniveau*
5. *Volledige egalisatie van de voorzieningen*

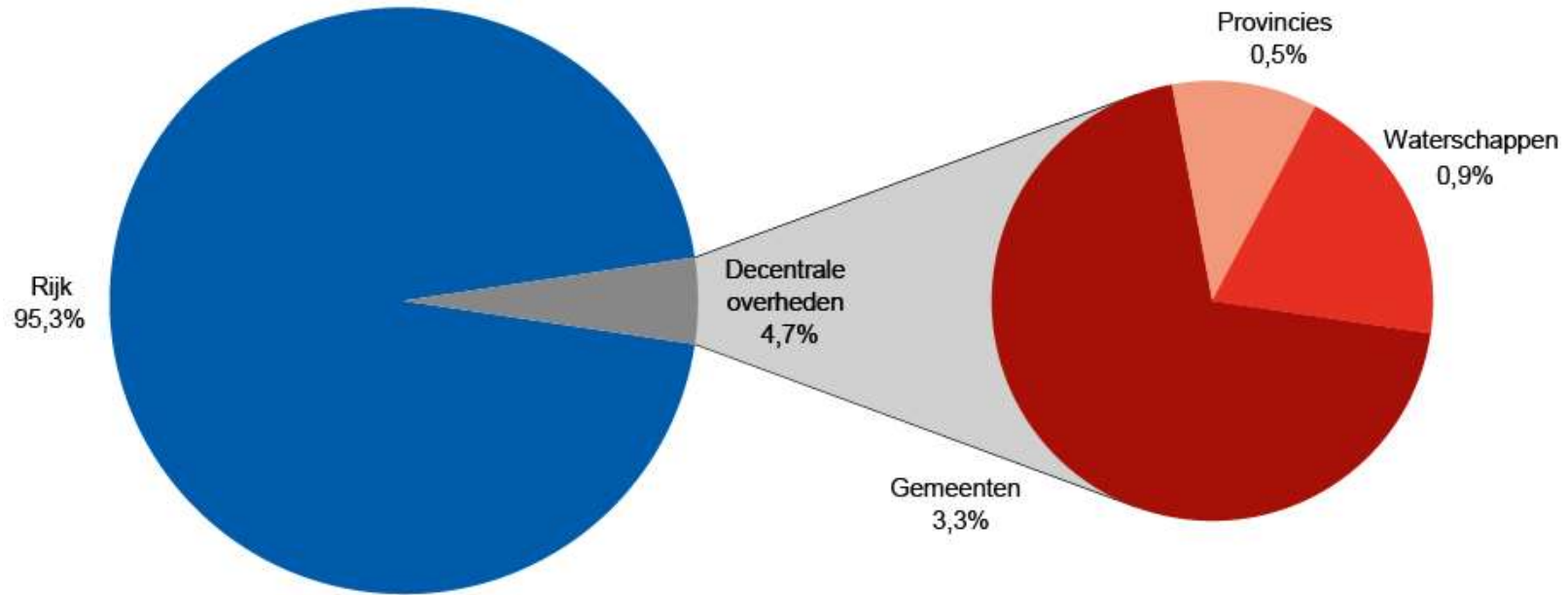

Uitgangspunt: evenredigheid

- Vastgelegd in art. 7 Financiële verhoudingswet
 - De verdeling over de provincies en gemeenten van het voor de algemene uitkeringen beschikbare bedrag houdt rekening met de verschillen tussen de provincies onderling en de gemeenten onderling in het vermogen tot het voorzien in eigen inkomsten en met de verschillen in noodzakelijke uitgaven.
- *Verevening van belastingcapaciteit* (dus niet van belastinginkomsten)
- Rekening houden bij de keuze voor maatstaven

Verruiming

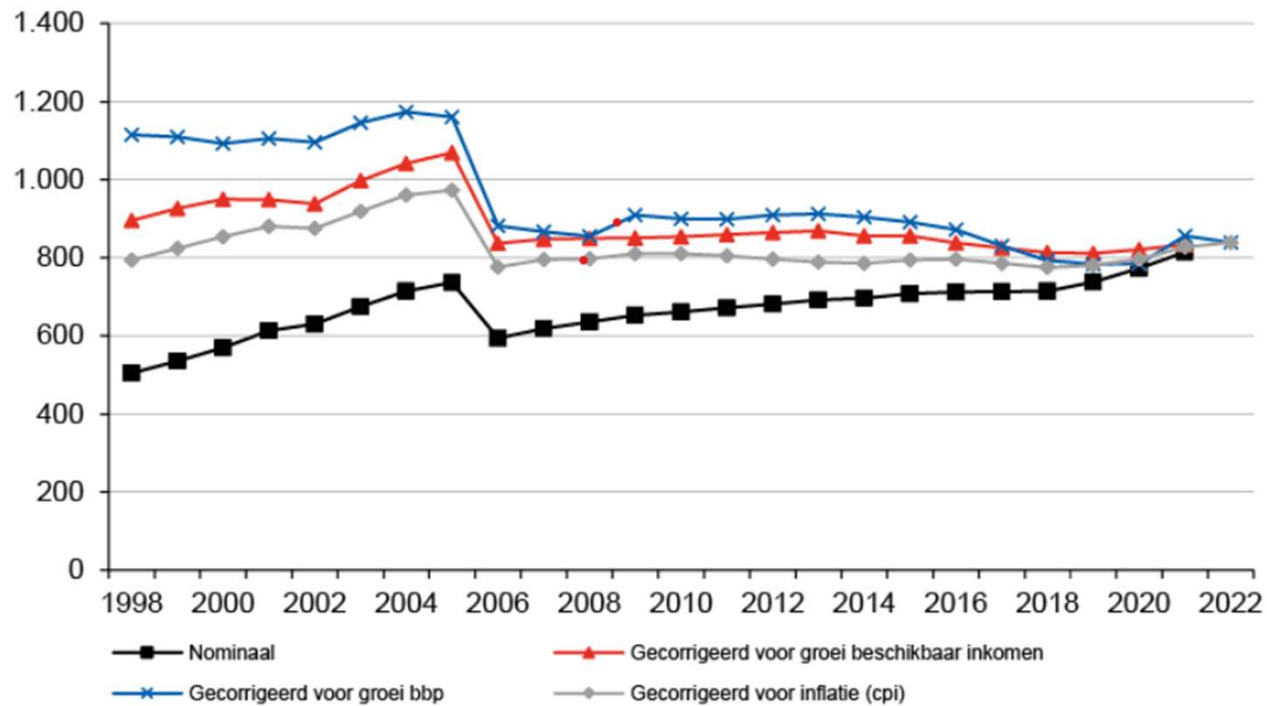

Opbrengst (2022, in miljarden euro)

OZB	4.757	Reinigingsheffingen	2.257
Parkeerbelasting	1.111	Rioolheffing	1.772
Toeristenbelasting	377	Leges	974
Precariobelasting	39		
Overige belastingen	275	Totaal heffingen en rechten	4.003
Totaal belastingen	5.559		

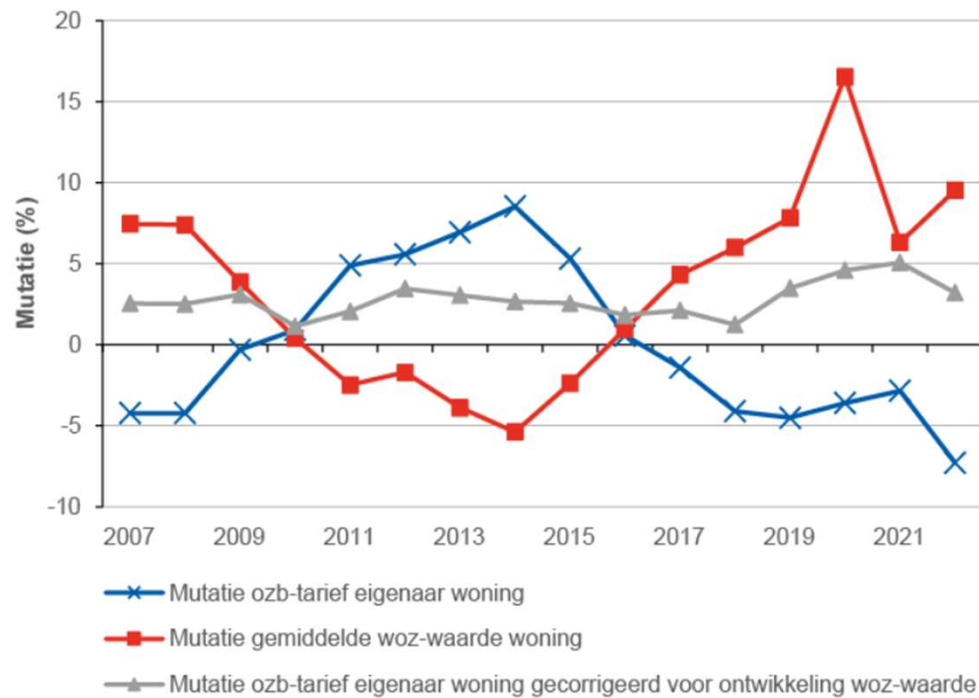

Woonlastenontwikkeling

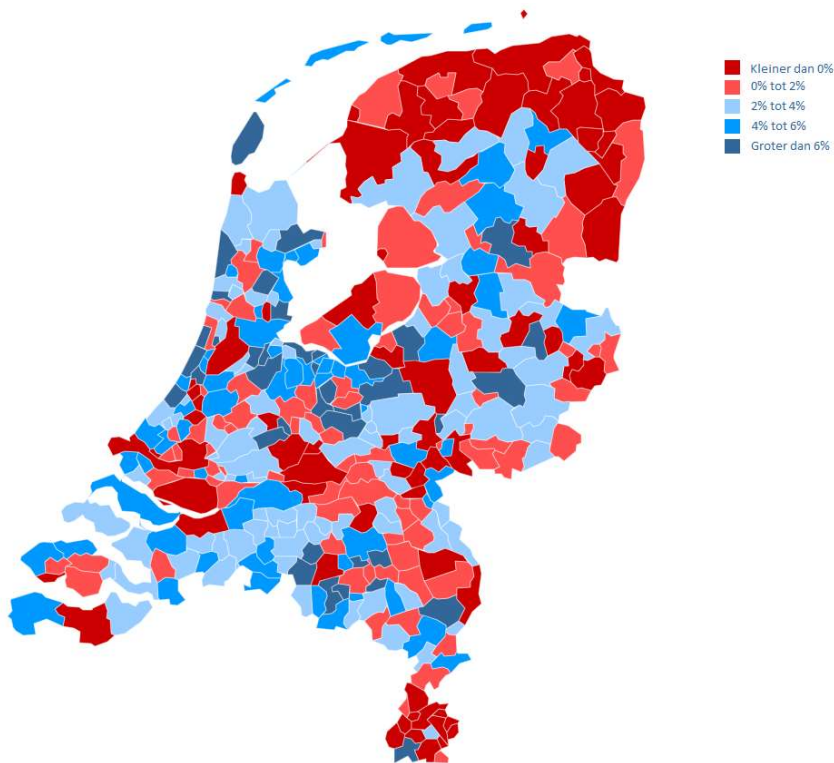
Bijsturen aan inkomstenkant beperkt mogelijk - 1

Lokale lasten omhoog

Veel gemeenten hebben door financiële nood OZB moeten verhogen.

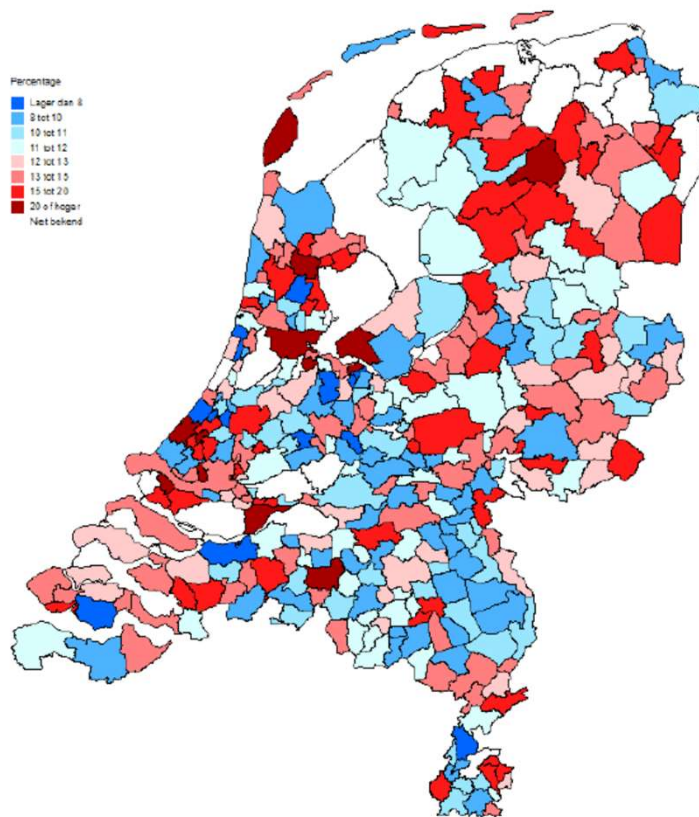
Bijsturen aan inkomstenkant beperkt mogelijk - 2

Onbenutte belastingcapaciteit

In 2018 waren er 72 gemeenten met een betastingtarief hoger dan toegangstarief art. 12 Fvw. In 2020 zijn dat er 56 gemeenten.

Bijsturen aan inkomstenkant beperkt mogelijk - 3

Hefboomeffect:

Hoeveel moet de OZB stijgen om 1% meer te kunnen uitgeven?

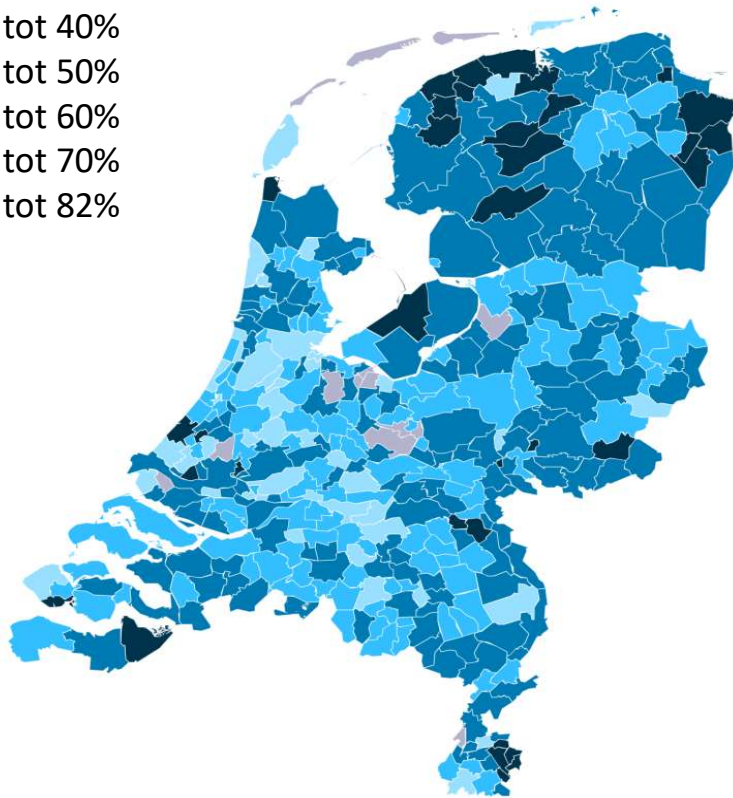
Vóór 2015: 14,6% (gemiddeld)

Na 2015: 11,6%

Spiegelbeeldig aan afhankelijkheid van Rijk?

- 20% tot 40%
- 40% tot 50%
- 50% tot 60%
- 60% tot 70%
- 70% tot 82%

Financiële afhankelijkheid van het rijk verschilt sterk per gemeente